

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

LKI.410.013.03.2016
P/16/089

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/16/089 – Rekultywacja i zagospodarowanie terenów pogórnich byłego wyrobiska Piaseczno-Kopalni Siarki Machów S.A. w likwidacji.
<i>Okres objęty kontrolą</i>	Od 1 stycznia 2010 r. do czasu zakończenia kontroli z uwzględnieniem zdarzeń przed tym okresem, które miały wpływ na działalność objętą kontrolą.
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
<i>Kontroler</i>	Stanisław Łuczyński, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/41/2016 z dnia 23 czerwca 2016 r. [Dowód: akta kontroli str. 1]
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach (dalej: ŚZMiUW lub Świętokrzyski Zarząd).
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Anna Koziello, Dyrektor ŚZMiUW. [Dowód: akta kontroli str. 4]

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna W okresie objętym kontrolą Świętokrzyski Zarząd prawidłowo utrzymywał urządzenia melioracji wodnych podstawowych mające związek z rekultywacją wyrobiska Piaseczno. ŚZMiUW zapewnił dokonywanie wiosennych przeglądów wałów i magazynów przeciwpowodziowych (będących w jego utrzymaniu), a także dokonywanie oceny stanu realizacji zaleceń pokontrolnych wynikających z przeprowadzonych przeglądów wałów przeciwpowodziowych za rok poprzedni. Czynności w tym zakresie dokumentowane były w sprawozdaniach za lata 2010-2015. Wynikało z nich m.in., że zalecenia pokontrolne z roku poprzedniego w zakresie dotyczącym wałów przeciwpowodziowych były w całości zrealizowane. Magazyny przeciwpowodziowe znajdowały się w dobrym stanie technicznym, a zgromadzone w nich materiały i sprzęt były sprawne technicznie i prawidłowo przechowywane.

ŚZMiUW posiadał wytyczne i instrukcje jak np.: „Instrukcję zawierającą kryteria i skalę ocen stanu technicznego i bezpieczeństwa obwałowań przeciwpowodziowych” – Instytutu Melioracji i Urządzeń Wodnych (dalej: IMUZ) w Falentach z 2006 r.; „Wytyczne wykonywania badań, pomiarów, ocen stanu technicznego i stanu bezpieczeństwa budowli piętrzących wodę” – Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej (dalej: IMGW) z 2015 r. Powyższe opracowania wykorzystywane były przez pracowników ŚZMiUW przy wykonywaniu kontroli lub przeglądów urządzeń melioracji wodnych.

W latach 2009-2011 ŚZMiUW zrealizował sześć zadań inwestycyjnych w zakresie remontów urządzeń melioracji wodnych podstawowych położonych na terenie gminy Łoniów i Koprzywnica znajdujących w zasięgu leja depresji² wyrobiska Piaseczno. Łączna wartość

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Lej depresji, to obszar obniżonego statycznego zwierciadła wód gruntowych w stosunku do jego naturalnego poziomu wokół miejsca ich poboru. Przyczyną powstawania leja depresji była działalność eksploatacyjna Kopalni Siarki Piaseczno. W związku z powyższym zidentyfikowano 18 miejscowości (w tym jedną na obszarze gminy Samborzec) zagrożonych powodzią i podtopieniem: Bogoria, Chodków Nowy, Chodków Stary, Gągolin, Kępa Nagnajowska, Krowia Góra, Łązek, Piaseczno, Przewłoka, Skrzypaczowice, Koprzywnica, Krzcin, Łukowiec, Ciszycza, Błonie, Kamieniec, Świężyce, Sokolniki.

wykonanych robót (w latach 2009-2011) wyniosła 22.641,9 tys. zł. Zadania sfinansowane zostały środkami pochodzącymi z budżetu państwa, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dalej: NFOŚiGW) oraz środkami Unii Europejskiej.

W latach 2012-2016 (do 30.06.2016 r.) ŚZMiUW nie realizował zadań inwestycyjnych w rejonie wyrobiska „Piaseczno”. Realizował natomiast (w latach 2012-2015) zadania inwestycyjne finansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (dalej: PROW) oraz rządowego „Programu ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły” przyjętego uchwałą Rady Ministrów nr 151/2011 z 9 lipca 2011 r.

W latach 2010-2015 (za wyjątkiem 2010 r. i 2013 r.), ŚZMiUW nie zapewnił przeprowadzenia okresowych rocznych kontroli stanu technicznego budynku pompowni w Grabinie przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia, co stanowiło naruszenie art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane³ (dalej: ustawa Prawo budowlane).

W latach 2011-2015 ŚZMiUW nie zapewnił przeprowadzenia okresowej pięcioletniej kontroli stanu technicznego i przydatności do użytkowania, budynku pompowni w Grabinie przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia, co stanowiło naruszenie art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane.

IMGW opracował (w grudniu 2014 r.) ocenę stanu technicznego lewego wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły długości 25,490 km na odcinku Otoka Grabińska – Zawielcze, którego administratorem jest ŚZMiUW. IMGW ocenił stan techniczny ww. obwałowania, jako stan mogący zagrażać bezpieczeństwu i wskazał roboty niezbędne dla zapewnienia stanu technicznego obiektu niezagrażającego bezpieczeństwu, w tym m.in. na podwyższenie korony obwałowania oraz wykonanie brakujących dróg technologicznych na określonych odcinkach. Wykaz robót niezbędnych dla zapewnienia stanu technicznego obiektu niezagrażającego bezpieczeństwu (związanych z poszerzeniem korony wału, zabezpieczeniem przed przebicciem hydraulicznym, podwyższeniem korony obwałowania) ujęty został w ramach zadania pn.: „Rozbudowa lewego wału rzeki Wisły Zawielcze – Otoka (...) gmina Koprzywnica, gmina Łonów, powiat Sandomierz” w opracowywanych od 2014 r. na zlecenie Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej - „Planach Zarządzania Ryzykiem Powodziowym” oraz aktualizacji „Planów Gospodarowania Wodami”. Do dnia zakończenia kontroli nie były jeszcze zatwierdzone dokumenty strategiczne obejmujące realizację ww. zadania.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Utrzymanie i eksploatacja urządzeń melioracji wodnych mających związek z rekultywacją terenów wyrobiska Piaseczno oraz realizacja inwestycji melioracyjnych związanych z rekultywacją terenów ww. wyrobiska dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej

Opis stanu faktycznego

1. Zgodnie ze statutem⁴ Świętokrzyskiego Zarządu, ŚZMiUW realizuje zadania:
 - z zakresu administracji rządowej, wykonywane na podstawie ustawy prawo wodne, przez marszałka województwa świętokrzyskiego lub organy samorządu województwa świętokrzyskiego;
 - publiczne o charakterze wojewódzkim pozostające w przedmiotowym lub funkcjonalnym związku z zadaniami wykonywanymi przez marszałka województwa świętokrzyskiego lub organy samorządu województwa świętokrzyskiego oraz inne powierzone zadania.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez ŚZMiUW należą m.in.:

³ Dz. U z 2016 r., poz. 290

⁴ Statut stanowiący załącznik do uchwały nr XXXII/576/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 czerwca 2013 r., zgodnie z którym ŚZMiUW jest wojewódzką jednostką samorządową nie posiadającą osobowości prawnej.

- programowanie, planowanie i nadzorowanie wykonania urządzeń melioracji wodnych podstawowych⁵;
- utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych podstawowych, w tym sprawowanie bieżącej obsługi i nadzoru nad zbiornikami wodnymi znajdującymi się w ewidencji Świętokrzyskiego Zarządu;
- programowanie, planowanie i nadzorowanie wykonania urządzeń melioracji wodnych podstawowych na koszt Skarbu Państwa za zwrotem w formie opłaty melioracyjnej, części kosztów przez właścicieli gruntów, na które urządzenia te wywierają korzystny wpływ oraz innych środków publicznych za zwrotem zainteresowanych właścicieli gruntów części kosztów w formie opłaty inwestycyjnej;
- dokonywanie uzgodnień w zakresie melioracji wodnych wymaganych do wydania przez właściwy organ administracji publicznej, decyzji w sprawie ustalenia lokalizacji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, opiniowanie i uzgadnianie planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Do zadań publicznych o charakterze wojewódzkim powierzonych ŚZMiUW należą zadania dotyczące wyposażenia i utrzymywania magazynów przeciwpowodziowych oraz prowadzenia spraw związanych z działalnością związków spółek wodnych w ramach udzielonego pełnomocnictwa. Nadzór nad związkami spółek wodnych polega m.in. na zatwierdzaniu statutu związków spółek wodnych, sprawdzaniu zgodności podjętych uchwał ze statutem związku, ustanawianiu zarządu komisarycznego, rozwiązywaniu związku spółek wodnych. W latach 2010-2015 w ramach prowadzonego nadzoru nad związkami spółek wodnych ŚZMiUW nie stwierdził podejmowania uchwał niezgodnych ze statutem, przez działający na terenie powiatu sandomierskiego Rejonowy Związek Spółek Wodnych w Sandomierzu lub występowania okoliczności mogących skutkować rozwiązaniem ww. Związku Spółek Wodnych. Realizacja zadań w zakresie związanym z utrzymywaniem przez ŚZMiUW magazynów przeciwpowodziowych omówiona została w pkt 4 niniejszego wystąpienia.

Inne zadania powierzone ŚZMiUW obejmują: współpracę z jednostkami administracji rządowej i administracji samorządowej oraz z innymi podmiotami w zakresie ochrony przed powodzią i suszą, a także przygotowanie i realizację inwestycji współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego i gospodarki wodnej w rolnictwie przy wykorzystaniu środków krajowych i unijnych. Świętokrzyski Zarząd nie wykonywał czynności polegających na zawieraniu umów, porozumień z jednostkami samorządu terytorialnego z obszaru oddziaływania wyrobiska Piaseczno w celu partycypacji w kosztach utrzymania rzek i urządzeń melioracji podstawowych na tym obszarze. [Dowód: akta kontroli str. 5-8, 260-261]

Realizację zadań powierzonych ŚZMiUW, w tym dotyczących inwestycji współfinansowanych w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego i gospodarki wodnej w rolnictwie przy wykorzystaniu środków krajowych i unijnych omówiono w pkt 3-3.2 niniejszego wystąpienia.

Zadania określone w powyższym statucie, zgodne były z zadaniami wynikającymi z przepisów ustawy z 18 lipca 2001 r. Prawo wodne⁶ (dalej: Prawo wodne), w tym m.in. z art. 75 ust. 1 i ust. 2 tej ustawy. Zgodnie z tym przepisem (art. 75 ust. 1), programowanie, planowanie i nadzorowanie wykonywania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych w trybie, o którym mowa w art. 74 ust. 2 tej ustawy; urządzeń melioracji wodnych podstawowych oraz utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych podstawowych należy do marszałka województwa.

⁵ Do urządzeń melioracji wodnych podstawowych zalicza się: budowle piętrzące, budowle upustowe oraz obiekty służące do ujmowania wód; stopnie wodne, zbiorniki wodne; kanały wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie; rurociągi o średnicy co najmniej 0,6 m; budowle regulacyjne oraz przeciwpowodziowe; stacje pomp, z wyjątkiem stacji wykorzystywanych do nawodnień ciśnieniowych jeżeli służą celom, o których mowa w art. 70 ust. 1.

⁶ Dz. U. z 2015 r. poz. 469, ze zm.

2. W ewidencji prowadzonej przez ŚZMiUW dotyczącej wód, urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów, znajdują się urządzenia melioracji podstawowych zlokalizowane na terenie gminy Łoniów, w tym:

- pięć przepustów wałowych⁷ w wale przeciwpowodziowym rzeki Wisły;
- dwa jazy piętrzące⁸ na rzece Koprzywiance;
- pompownia⁹ w miejscowości Grabina.

Urządzenia melioracji szczegółowych (według ww. ewidencji) znajdują się w utrzymaniu Gminnej Spółki Wodnej w Łoniowie, w tym:

- rowy o łącznej długości 93.888 m (w tym w: Wólce Gieraszkowskiej – 16.438 m, Otoce Świniary – 28.984 m, Skrzypaczowicach Jeziory – 31.161 m, Chodkowie Jasienicy – 17.305 m);
- przepusty w łącznej liczbie 200 sztuk (zlokalizowane w miejscowościach: Wólka Gieraszkowska – 16 szt., Otoka Świniary - 70 szt., Skrzypaczowice Jeziory - 55 szt., Chodków Jasienica – 59 szt.).

Na terenie gminy Koprzywnica znajdują się urządzenia melioracji podstawowych (utrzymywane przez ŚZMiUW), tj. dwa przepusty wałowe zlokalizowane w wale przeciwpowodziowym rzeki Wisły oraz urządzenia melioracji szczegółowych będące w utrzymaniu właścicieli gruntów, w tym:

- rowy o łącznej długości 18.967 m (12.267 m – obręb Łukowiec i 6.700 m – w obrębie Świążyce) oraz 17 przepustów (10 – obręb Łukowiec i 7 – w obrębie Świążyce).

[Dowód: akta kontroli str. 22, 260]

3. W latach 2009-2011 ŚZMiUW zrealizował sześć zadań inwestycyjnych w zakresie remontów urządzeń melioracji wodnych podstawowych położonych na terenie gminy Łoniów i Koprzywnica znajdujących w zasięgu leja depresji wyrobiska Piaseczno. Łączna wartość wykonanych robót (w latach 2009-2011) wyniosła 22.641,9 tys. zł. Zadania sfinansowane zostały środkami pochodzącymi z budżetu państwa, NFOŚiGW oraz środkami Unii Europejskiej, w tym:

- jedno zadanie wykonane w 2009 r. polegające na remoncie pompowni wody w miejscowości Grabina (gmina Łoniów) za kwotę 2.693,8 tys. zł sfinansowane środkami z budżetu państwa;
- jedno zadanie zrealizowane w 2010 r. polegające na zabezpieczeniu przeciwnieprzepuszczalnym lewego wału rzeki Wisły w miejscowości Łukowiec (gmina Koprzywnica) za kwotę 6.720,3 tys. zł sfinansowane środkami NFOŚiGW;
- cztery zadania wykonane w 2011 r. polegające na remontach i zabezpieczeniu lewego wału rzeki Wisły w miejscowościach: Chodków, Łęzek-Otoka, Kępa Nagnajewska (gmina Łoniów), Ciszycza-Kamieniec (gmina Koprzywnica). Łączna wartość wykonanych robót (ww. czterech zadań) wyniosła 13.227,9 tys. zł. Zadania sfinansowane zostały środkami z budżetu państwa i środkami unijnymi w ramach PROW na lata 2007-2013.

W latach 2012-2016 (do 30.06.2016 r.) ŚZMiUW nie realizował zadań inwestycyjnych w rejonie wyrobiska „Piaseczno”. Realizował natomiast (w latach 2012-2015) zadania inwestycyjne finansowane środkami Unii Europejskiej w ramach PROW oraz rządowego „Programu ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły” (dalej: Program) przyjętego uchwałą Rady Ministrów nr 151/2011 z 9 lipca 2011 r.¹⁰ Program ten wskazywał priorytety działań w zakresie ochrony przeciwpowodziowej na terenie województwa świętokrzyskiego, w tym m.in. na działania inwestycyjne związane z ochroną przed powodzią „węzła sandomierskiego”. I tak np.:

⁷ Przepusty wałowe to budowle hydrotechniczne służące do przeprowadzania wody przez korpus wału przeciwpowodziowego.

⁸ Jaz to budowla hydrotechniczna piętrząca wodę w celu m.in. ochrony terenu przed powodzią.

⁹ Pompownia, to budowla hydrotechniczna, której celem jest odwodnienie terenów na zawalu z powierzchni chronionej wałem przeciwpowodziowym.

¹⁰ „Program ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły” uchylony został uchwałą Rady Ministrów nr 169/2014 z dnia 26 sierpnia 2014 r.

- w latach 2012-2013 w ramach ww. Programu dokonano rozbudowy lewego wału rzeki Koprzywianki (w gminie Samborzec). Wartość wykonanych robót wyniosła 8.732,1 tys. zł;
- w latach 2013-2014 w ramach ww. Programu dokonano rozbudowy prawego wału rzeki Koprzywianki. Wartość wykonanych robót wyniosła 8.859,0 tys. zł;
- w latach 2013-2014 w ramach ww. Programu zrealizowano pierwszy etap zadania inwestycyjnego polegającego na podwyższeniu i rozbudowie prawego wału rzeki Wisły (na terenie gminy Samborzec). Wartość wykonanych robót wyniosła 11.450,1 tys. zł;
- w latach 2014-2015 w ramach PROW zrealizowano drugi etap ww. zadania, a łączna wartość wykonanych robót wyniosła 8.268,6 tys. zł.

Liczba zrealizowanych zadań inwestycyjnych przez ŚZMiUW w latach 2010-2015 (zadania realizowane w zasięgu leja depresji wyrobiska Piaseczno) była zgodna z liczbą zaplanowanych zadań na ww. lata. [Dowód: akta kontroli str. 23-24]

Realizacja zadań związanych z bieżącym utrzymaniem i eksploatacją urządzeń melioracji wodnych podstawowych i rzek w latach 2010-2015 wynikała z potrzeb zgłaszanych (na początku roku) przez pracowników rejonowych oddziałów ŚZMiUW na podstawie lustracji terenowych, zasadnych interwencji lokalnych społeczności i samorządów terytorialnych.

I tak np. zgłaszane potrzeby w ww. zakresie wykonywane corocznie przez Rejonowy Oddział w Sandomierzu dotyczyły m.in.:

- naprawy lewego wału rzeki Wisły w miejscowości Kępa Nagnajewska (w km 24+940 – 25+000), gdzie występowały liczne nory po bobrach stwarzające zagrożenie rozmycia wału w czasie spływu wód powodziowych międzywałem rzeki Wisły;
- utwardzenia korony i ramp przejazdowych lewego wału rzeki Wisły w km 32+100 – 32+800;
- likwidacji nor po bobrach w prawym wale rzeki Koprzywianki w miejscowości Koćmierzów;
- konserwacji śluzy wałowej w km 4+405 prawego wału rzeki Koprzywianki;
- konserwacji i malowania klap wszystkich śluz lewego wału rzeki Wisły na odcinku Zawisielcze – Otoka;
- odrdzewienia i pomalowania klap przy śluzach pompowni w Grabinie;
- naprawy drogi przywałowej w miejscowości Koćmierzów w km 39+300 – 40+900.

[Dowód: akta kontroli str. 139-140, 154-202]

Zadania wykonane zostały do wysokości środków finansowych otrzymanych na ten cel z budżetu państwa. Zrealizowane wydatki z tytułu bieżącego utrzymania rzek i urządzeń melioracji podstawowych w latach 2010-2015 wyniosły ogółem 28.437,5 tys. zł, w tym: 5.395 tys. zł w 2010 r., 5.348 tys. zł w 2011 r., 5.348 tys. zł w 2012 r., 3.890 tys. zł w 2013 r., 4.354 tys. zł w 2014 r. oraz 4.102,5 tys. zł w 2015 r.

Udział wydatków z tytułu comiesięcznej obsługi (utrzymania) wałów przeciwpowodziowych, pompowni, zbiorników wodnych wraz z kosztami energii elektrycznej, w łącznych wydatkach poniesionych na konserwację tych urządzeń kształtował się na poziomie od 53% do 61%. I tak np.: w 2014 r. ze środków budżetu państwa, ŚZMiUW zrealizował wydatki z tytułu comiesięcznego utrzymania wałów przeciwpowodziowych, pompowni, zbiorników wodnych wraz z kosztami energii elektrycznej w wysokości 2.298,9 tys. zł, a w 2015 r. w kwocie 2.512,4 tys. zł, co stanowiło odpowiednio 53% i 61% ogółem zrealizowanych wydatków (w 2014 r. i 2015 r.) na konserwację urządzeń melioracji podstawowych i rzek. Pozostałe wydatki (poniesione w latach 2014-2015) w kwotach odpowiednio: 2.055,1 tys. zł i 1.590,0 tys. zł związane były ze świadczeniem usług: koszenia wałów, kosztami paliwa, przeglądów, wymiany części i płynów eksploatacyjnych oraz robót konserwacyjnych.

Ponadto w latach 2010-2015 ŚZMiUW otrzymał z rezerwy celowej budżetu państwa środki finansowe w łącznej wysokości 63.715 tys. zł, które wykorzystane zostały zgodnie z celem, tj. na bieżące utrzymanie rzek i urządzeń melioracji podstawowych oraz na usuwanie skutków powodzi, w tym: 30.000 tys. zł w 2010 r., 6.120 tys. w 2011 r., 5.832 tys. zł w 2012 r., 5.761 tys. zł w 2013 r., 9.967 tys. zł w 2014 r. i 6.035 tys. zł w 2015 r.

ŚZMiUW nie prowadził odrębnej ewidencji księgowej w zakresie wydatkowania środków finansowych na utrzymanie urządzeń melioracji wodnych podstawowych i rzek

zlokalizowanych na obszarze oddziaływania leja depresji wyrobiska Piaseczno. [Dowód: akta kontroli str. 139-140, 261]

3.1. SZMiUW powiadamiany był jako strona w postępowaniu administracyjnym w sprawie udzielenia pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód w zakresie odprowadzania wód nadmiarowych ze zbiornika Piaseczno dla zachowania odpowiedniego poziomu zwierciadła wody. Udział w ww. postępowaniu, a także w kwestiach dotyczących wykonania odwodnienia, realizowanego przez Kopalnię Machów S.A. w ramach programu likwidacji, ograniczał się do obecności przedstawiciela SZMiUW jako administratora urządzeń melioracji podstawowych, tj. wału przeciwpowodziowego ze śluzą wałową w miejscowości Chodków, przez którą miał miejsce zrzut wody z wyrobiska Piaseczno rowem melioracyjnym R-1 wykonanym w ramach obiektu melioracyjnego „Chodków – Jasienica” (zwanym potocznie kanałem od Piaseczna). [Dowód: akta kontroli str. 140]

3.2. Zgodnie z zaleceniami „Programu ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły” dokumentacje projektowe miały być poprzedzone wykonaniem koncepcji dla zlewni całej rzeki. W związku z powyższym w latach 2013-2016 na zlecenie SZMiUW opracowane zostały cztery dokumentacje o charakterze analityczno-koncepcyjnym, w tym m.in. „Analiza zagrożenia powodziowego i programu inwestycyjnego w zlewni rzeki Koprzywniki (dalej: „Analiza”). „Analiza” zrealizowana została w ramach „Harmonogramu zadań realizowanych w dorzeczu górnej Wisły wraz z planowanymi nakładami finansowymi”, w którym znajdują się projekty o charakterze analityczno-koncepcyjnym, a które nie mogły zostać ujęte w rządowym „Programie ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły” z powodu jego wygaśnięcia z dniem 31 grudnia 2015 r. „Analiza” miała na celu określenie zasięgu obszaru zalewu wodami powodziowymi. Podstawowe informacje o lokalizacji tych terenów (w formie ankiet identyfikujących skalę i rodzaj zagrożenia powodziowego na terenie całej zlewni rzeki Koprzywniki) uzyskano od: Powiatowych Centrów Zarządzania Kryzysowego, Urzędów Gmin (UG), Urzędów Miast i Gmin (UMiG), w tym UG w Łoniowie oraz UMiG w Koprzywnicy. Ankiety z tych gmin nie identyfikowały obszarów zagrożonych powodzią w obrębie oddziaływania wyrobiska Piaseczno. Ankiety z gminy Koprzywnica wykonawca ww. „Analizy” otrzymał w dniu 15 lipca 2015 r., a z gminy Łoniów w dniu 17 lipca 2015 r. „Analiza” wykonana została zgodnie z terminem umownym, tj. do 31 maja 2016 r. Wartość wykonanego opracowania wyniosła 887.841 zł. [Dowód: akta kontroli str. 138-139]

3.3. Zgodnie z art. 70 ust. 2 i 3 ustawy Prawo wodne, urządzenia melioracji wodnych, dzielą się na podstawowe i szczegółowe w zależności od ich funkcji i parametrów. Ewidencję wód, urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów prowadzi marszałek województwa.

Wykonywanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych należy, zgodnie z art. 74 ust. 1 ww. ustawy, do właścicieli gruntów, natomiast utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych należy do zainteresowanych właścicieli gruntów, a jeżeli urządzenia melioracji wodnych szczegółowych są objęte działalnością spółki wodnej - do tej spółki (art. 77 ust. 1 Prawa wodnego).

Przeprowadzone w toku kontroli oględziny¹¹ urządzeń melioracji podstawowych utrzymywanych przez Świętokrzyski Zarząd i będących w jego ewidencji, wykazały, że:

- wał przeciwpowodziowy rzeki Wisły położony w miejscowości Gałolin i Łukowiec, utrzymywany przez SZMiUW, w dniu dokonywania oględzin (29 czerwca 2016 r.) porośnięty był wysoką trawą. Z ustnych wyjaśnień uczestniczącej w oględzinach Anny Koziello dyrektora SZMiUW wynikało, że z powodu trwałego uszkodzenia sprzętu koszącego, koszenie trawy na wale przeciwpowodziowym w ww. miejscowościach zostanie przeprowadzone w miesiącu lipcu i w sierpniu 2016 r., po zakończeniu wszczętej w dniu 24 czerwca 2016 r. procedury przetargowej na wybór wykonawcy usługi koszenia wałów przeciwpowodziowych. Pierwszy etap koszenia wałów przeciwpowodziowych, zakończony został w dniu 16 sierpnia 2016 r., natomiast całość

¹¹ Oględziny przeprowadzone w dniu 29 czerwca 2016 r. na podstawie art. 39 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677), w których uczestniczyli m.in.: Marek Jońca Burmistrz Miasta i Gminy Koprzywnica oraz Szymon Kołacz Wójt Gminy Łoniów.

usługi koszenia wałów zakończona zostanie z dniem 31 października 2016 r. Awaria sprzętu koszącego wystąpiła pod koniec miesiąca maja 2016 r.;

- pompownia wody w miejscowości Grabina (gmina Łoniów), utrzymywana przez ŚZMiUW wyposażona była m.in. w dwie pompy o wydajności 3.265 m³ na godzinę każda. Próbné uruchomienie tych pomp wykazało, że każda z nich była sprawna w dniu oględzin.

W toku oględzin stwierdzono również występowanie na terenie gminy Łoniów i Koprzywnica urządzeń melioracji szczegółowych nieutrzymywanych przez ŚZMiUW, w tym:

- rowu położonego na granicy miejscowości Skrzypaczowice i Piaseczno (gmina Łoniów) przy zwałowisku zewnętrznym po byłej kopalni siarki w Piasecznie wraz przepustem, który był drożny i zapewniał spływ wody. W końcowej części tego rowu woda wypływała na teren leśny Lasów Państwowych. W niewielkiej odległości od wyrobiska po byłej kopalni siarki w Piasecznie, woda wypływająca z ww. rowu gromadziła się na znacznej powierzchni lasu bez możliwości swobodnego przepływu na teren wyrobiska;
- rowu położonego w miejscowości Łukowiec (gmina Koprzywnica) porośniętego wysoką trawą oraz drzewami mogącymi w znacznym stopniu utrudniać spływ wody obszarem wyznaczonym ścianami rowu;
- rowu melioracyjnego przebiegającego w miejscowości Łukowiec-Krzcin (gmina Koprzywnica) porośniętego wysoką trawą, w niektórych miejscach również drzewami (samosieje) mogącymi w znacznym stopniu utrudniać spływ wody w obszarze wyznaczonym ścianami rowu.

Ponadto w miejscowości Ciszycy-Kamieniec (gmina Koprzywnica) grunty położone w międzywalu Wisły pokryte były nasadzeniami drzew owocowych.

Uczestniczący w oględzinach przedstawiciele gminy Łoniów i Koprzywnica nie potrafili wskazać podmiotów (lub osób) utrzymujących ww. urządzenia melioracji szczegółowych. [Dowód: akta kontroli str. 26-27, 28-66]

4. ŚZMiUW zapewnił, stosownie do wymogu określonego w art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo budowlane, wykonanie w 2010 r. rocznej kontroli stanu technicznego budynku pompowni wody w Grabinie (przez osobę posiadającą odpowiednie uprawnienia budowlane).

Zgodnie z ww. art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy, obiekty budowlane powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez właściciela lub zarządcę kontroli okresowej co najmniej raz w roku, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego: elementów budynku, budowli i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu; instalacji i urządzeń służących ochronie środowiska; instalacji gazowych oraz przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych).

Z opracowanej oceny stanu technicznego pompowni (z grudnia 2010 r.) wynika, że budynek ten użytkowany był zgodnie z przeznaczeniem, a stan techniczny jego elementów konstrukcyjnych i elementów narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne, jak również stan techniczny oporności izolacji przewodów, uziemienia, instalacji i aparatów, był bardzo dobry. [Dowód: akta kontroli str. 141-147]

ŚZMiUW nie posiadał natomiast (za wyjątkiem 2013 r.) protokołów potwierdzających przeprowadzenie rocznej kontroli stanu technicznego pompowni w Grabinie w latach 2011-2015 przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia budowlane¹², co omówiono w dalszej części niniejszego wystąpienia, tj. w ustalonych nieprawidłowościach.

W latach 2011-2015 dokonywane były roczne przeglądy stanu technicznego ww. pompowni przez komisję ŚZMiUW. Na powyższą okoliczność sporządzono protokoły z dnia: 9 grudnia 2011 r., 13 grudnia 2012 r., 12 grudnia 2013 r., 4 czerwca 2014 r., 18 czerwca 2015 r. oraz

¹² Zgodnie z art. 14 ust. 1 pkt 1-3, lit. d, ustawy Prawo budowlane, uprawnienia budowlane są udzielane w specjalnościach: architektonicznej, konstrukcyjno-budowlanej, inżynierskiej, w tym hydrotechnicznej. Zgodnie z art. 62 ust. 4 ww. ustawy, kontrole o których mowa w art. 62 ust. 1 tej ustawy, z zastrzeżeniem ust. 5-6a, przeprowadzają osoby posiadające uprawnienia budowlane w odpowiedniej specjalności.

23 maja 2016 r. Wynikało z nich, że urządzenia techniczne oraz instalacje elektryczne pompowni były sprawne, za wyjątkiem protokołu z dnia 23 maja 2016 r., w którym stwierdzono brak działania jednej zasuwy pompowni i zalecono dokonanie jej przeglądu w celu ustalenia przyczyn niesprawności zasuwy. [Dowód: akta kontroli str. 148-153]

Stosownie do wymogu określonego w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane (przeprowadzenia kontroli okresowej co najmniej raz na 5 lat, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego), ŚZMiUW zlecił wykonanie w 2016 r. pięcioletniej kontroli stanu technicznego pompowni w Grabinie¹³. Z opracowanej oceny tego obiektu wynikało, że w obiekcie nie stwierdzono uszkodzeń lub braków, które mogą spowodować zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia i środowiska, a w szczególności katastrofę budowlaną. Zauważono jednak uszkodzenia i braki o drugorzędnym charakterze, których pozostawienie może w przyszłości zagrażać bezpieczeństwu wskutek postępującej degradacji. W związku z powyższym zalecono usunięcie uszkodzeń poprzez odpowiednie działania wskazane w dziale VI przedmiotowej oceny (dział VI pn. „zalecenia wynikające z przeprowadzonej kontroli”). [Dowód: akta kontroli str. 221-231]

W okresie objętym kontrolą ŚZMiUW zapewnił dokonywanie wiosennych przeglądów wałów i magazynów przeciwpowodziowych (będących w utrzymaniu Świętokrzyskiego Zarządu), a także dokonywanie oceny stanu realizacji zaleceń pokontrolnych wynikających z przeprowadzonych przeglądów wałów przeciwpowodziowych za rok poprzedni. Czynności w tym zakresie udokumentowane zostały w sprawozdaniach za lata 2010-2015. Sprawozdania zawierały m.in. dane wynikające z ewidencji ŚZMiUW w zakresie długości wałów przeciwpowodziowych na terenie województwa świętokrzyskiego (w km), liczby przepustów wałowych, magazynów przeciwpowodziowych oraz przepompowni (szt.) – według stanu na koniec grudnia danego roku. Zawierały również dane liczbowe wynikające z przeprowadzonych w terenie przeglądów wałów przeciwpowodziowych (km), śluz, pompowni oraz magazynów przeciwpowodziowych (szt.).

Z analizy ww. sprawozdań wynikało, że zalecenia pokontrolne z wiosennych przeglądów urządzeń melioracji wodnych z poprzedniego roku, w tym administrowanych przez Rejonowy Oddział w Sandomierzu (dalej: RO Sandomierz), były corocznie zrealizowane. Magazyny przeciwpowodziowe były w dobrym stanie technicznym, a znajdujące się w nich materiały i sprzęt były sprawne technicznie i przechowywane prawidłowo. I tak np. zalecenia wynikające z wiosennego przeglądu wałów (utrzymywanych przez RO Sandomierz) dokonane w maju i czerwcu 2014 r. dotyczyły: przeprowadzenia konserwacji odpływów od śluz wałowych, uzupełnienia ubytku betonu przy kłapie śluzy wałowej kanału Ożarów, odmulenia śluzy wałowej w miejscowości Piotrowice, zabudowy dwóch wyrw powstałych podczas przejścia fali wezbraniowej w maju 2014 r. na odcinku Wesółka-Sulejów. Zalecenia te zostały wykonane. [Dowód: akta kontroli str. 154-202]

4.1. W sprawie metodyki przeprowadzania kontroli lub przeglądów urządzeń melioracji wodnych, w tym m.in. wałów przeciwpowodziowych lub stosowanych (przy dokonywaniu przeglądów) standardów w tym zakresie, Anna Koziełto dyrektor ŚZMiUW wyjaśniła, że pracownicy ŚZMiUW wykonując kontrole lub przeglądy stanu technicznego urządzeń melioracji wodnych oraz opracowując ich wyniki, wykorzystywali wytyczne oraz zawarte w nich metodyki badań, w tym m.in.:

- „Instrukcję zawierającą kryteria i skalę ocen stanu technicznego i bezpieczeństwa obwałowań przeciwpowodziowych” – Instytutu Melioracji Użytków Zielonych (dalej: IMUZ) w Falentach z 2006 r., autorstwa Magdaleny Borys i Kazimierza Mosieja;
- „Wytyczne wykonywania okresowej (rocznej) kontroli stanu technicznego wału przeciwpowodziowego”, IMUZ w Falentach z 2007, autorstwa Magdaleny Borys;
- „Wytyczne wykonywania kontroli corocznych stanu technicznego i doraźnych kontroli bezpiecznego użytkowania wałów przeciwpowodziowych”, Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego w Falentach, z 2013 r., które stanowiło znowelizowaną wersję opublikowanej w 2008 r. procedury nr 124/8 pn. „Wytyczne wykonywania corocznej

¹³ Na podstawie umowy zawartej w dniu 14 lipca 2016 r. przez ŚZMiUW w Kielcach z Biurem Projektów Budowlano-Inżynierskich w Warszawie.

kontroli stanu technicznego wału przeciwpowodziowego” rekomendowanej przez Departament Gospodarki Ziemią Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi;

- „Wytyczne wykonywania badań, pomiarów, ocen stanu technicznego i stanu bezpieczeństwa budowli piętrzących wodę”, IMGW Ośrodek Technicznej Kontroli Zapór w Katowicach, z 2015 r., autorstwa Edmunda Sieińskiego i Piotra Śliwińskiego.

Natomiast w przypadku zlecenia wykonania określonych kontroli urządzeń melioracji wodnych (okresowych pięcioletnich lub rocznych), wówczas SZMiUW wymagał od wykonawców zewnętrznych posiadania przez nich odpowiednich uprawnień oraz uwzględniania przy sporządzaniu protokołów z ww. kontroli, aktualnie obowiązujących przepisów w zakresie będącym przedmiotem tych kontroli. [Dowód: akta kontroli str. 237-239]

Kontrolujący stwierdził, że SZMiUW faktycznie posiadał ww. wytyczne i instrukcję, które wykorzystywane były na etapie dokonywania przeglądów urządzeń melioracji wodnych. [Dowód: akta kontroli str. 240]

5. Zgodnie z art. 102 ust. 2a ustawy Prawo wodne, państwowa służba do spraw bezpieczeństwa budowli piętrzących wykonuje zadania państwa w zakresie nadzoru nad stanem technicznym i stanem bezpieczeństwa budowli piętrzących.

Stosownie do wymogu określonego w art. 102 ust. 4b tej ustawy, państwową służbą do spraw bezpieczeństwa budowli piętrzących pełni Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej. Do zadań ww. państwowej służby (zgodnie z art. 103 ust. 1 pkt 1 lit. a ww. ustawy), należy wykonywanie badań i pomiarów pozwalających opracować ocenę stanu technicznego i stanu bezpieczeństwa budowli piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa, zaliczonych na podstawie przepisów ustawy z 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane do I lub II klasy.

IMGW opracował (w grudniu 2014 r.) ocenę stanu technicznego lewego wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły długości 25,490 km na odcinku Otoka Grabińska – Zawisielcze, w km wału od 17+000 do 42+500 (a w kilometrażu rzeki Wisły od 241+500 do 268+300). Administratorem obwałowania (będącego przedmiotem ww. oceny) jest SZMiUW.

IMGW ocenił stan techniczny obwałowania (w powyższym opracowaniu), jako stan mogący zagrażać bezpieczeństwu i wskazał roboty niezbędne dla zapewnienia stanu technicznego obiektu niezagrażającego bezpieczeństwu¹⁴, w tym m.in. dotyczące:

- poszerzenia korony wału w km 17+748 i 19+053;
- przywrócenia bezpiecznego wskaźnika stateczności w rejonie km 19+506, 20+783, 21+945, 24+856 i 40+370;
- zabezpieczenia przed powstaniem przebiccia hydraulicznego w podłożu na zawalu m.in. poprzez odchwaszczenie i utwardzenie tłuczniami przejazdów w km 20+133, 20+684, 37+843, 38+630;
- podwyższenia korony obwałowania oraz wykonanie brakujących dróg technologicznych na określonych odcinkach. [Dowód: akta kontroli str. 206-216]

Karolina Michalczyk kierownik Działu Eksploatacji Urządzeń Wodnych i Melioracyjnych SZMiUW (do której obowiązków należy m.in. sprawowanie nadzoru nad pracami w zakresie sporządzania i aktualizacji ewidencji 5-letniej kontroli stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektów budowlanych i urządzeń służących ochronie przeciwpowodziowej), w sprawie rodzaju działań podjętych przez SZMiUW w związku z dokonaną (w grudniu 2014 r.) przez IMGW oceną stanu technicznego wałów przeciwpowodziowych, wyjaśniła: *obszar objęty kontrolą przez Najwyższą Izbę Kontroli w związku z rekultywacją i zagospodarowaniem terenów pogórnicych byłego wyrobiska Piaseczno (...) obejmuje jedynie wały II-giej klasy ważności, tj. wały wiślane odcinek Otoka Grabińska – Zawisielcze w km 17+000-42+500. Wykaz robót niezbędnych dla zapewnienia stanu technicznego obiektu niezagrażającego bezpieczeństwu, związanych z poszerzeniem korony wału, zabezpieczeniem przed przebicciem hydraulicznym, podwyższeniem korony obwałowania*

¹⁴ Strona 91 opracowania pkt 5.11 (Wykaz robót niezbędnych dla zapewnienia stanu technicznego obiektu niezagrażającego bezpieczeństwu) i pkt 5.12 (Zakres robót niezbędnych do doprowadzenia obiektu do stanu technicznego zgodnego z obowiązującym prawem).

ujęty został jako zadanie pn.: „Rozbudowa lewego wału rzeki Wisły Zawisielcze – Otoka w km 17+000 – 42+300 i km 0+000 – 0+200 m. Sandomierz, gm. Koprzywnica, gm. Łoniów, pow. Sandomierz” w opracowywanych od 2014 r. na zlecenie Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, Planach Zarządzania Ryzykiem Powodziowym (PZRP) oraz aktualizacji Planów Gospodarowania Wodami (aPGW). Planowany zakres powyższego zadania obejmuje wykonanie dwóch etapów: etap I – przywrócenie bezpiecznego wskaźnika stateczności w km 19+506, 20+783, 21+945, 24+856 i 40+370, zabezpieczenie przed powstaniem przebiecia hydraulicznego w podłożu na zawalu w km 17+100 poprzez naprawę zlokalizowanych nieszczelności w przesłonie przeciwfiltracyjnej, wykonanie pionowej przesłony przeciwfiltracyjnej w km 24+300 – 38+409 do głębokości 6m; etap II – rozbudowa i remont obwałowania w km 17+000 – 42+300 i km 0+000 – 0+200.

Oba ww. strategiczne dokumenty miały zostać zatwierdzone do grudnia 2015 r. W chwili obecnej trwa procedura (...) w sprawie ich przyjęcia. Dla tut. Zarządu umieszczenie planowanych inwestycji przeciwpowodziowych w tych dokumentach stanowi wieloletni plan inwestycyjny związany z ochroną przeciwpowodziową. Powyższe PZRP i aPGW stanowią bowiem będą wykaz zadań, które mają być zrealizowane w najbliższych 6 latach. [Dowód: akta kontroli str. 220]

6. Świętokrzyski Zarząd podjął działania mające na celu wprowadzenie zmian w rejestrze ewidencji gruntów i budynków prowadzonym w Starostwie Powiatowym w Sandomierzu (dalej: Starostwo) poprzez wykreślenie ŚZMiUW jako władającego sześcioma działkami na terenie gminy Łoniów i dokonania zmiany użytku gruntowego „Wp” (grunty po wodami powierzchniowymi płynącymi) na grunty „W” (rowy). Działania te polegały m.in. na poinformowaniu Starostwa, pismem z 11 kwietnia 2014 r., iż działki stanowiące część tzw. kanału otwartego „Piaseczno” o numerach ewidencyjnych: 69/2, 520, 584, 623-obręb Chodków Stary, 402-obręb Łążek oraz 524-obręb Chodków Nowy na terenie gminy Łoniów, figurują jako urządzenia melioracji wodnych szczegółowych – rów R-1 – wykonany w ramach zadania inwestycyjnego „Chodków-Jasienica”.

Decyzją Starosty Sandomierskiego (dalej: Starosta) z 10 czerwca 2015 r. odmówiono ŚZMiUW wprowadzenia zmian w operatach ewidencji gruntów i budynków, polegających na wykreśleniu ŚZMiUW jako użytkownika ww. działek (69/2, 520, 584, 623, 402, 524) oraz zmiany rodzaju użytku „Wp” na „W”.

Ostatecznie ŚZMiUW wniósł skargę kasacyjną z 29 kwietnia 2016 r. do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie (NSA) w przedmiocie odmowy wprowadzenia zmian w ewidencji gruntów i budynków, prowadzonym przez Starostę. Do dnia 22 sierpnia 2016 r., ŚZMiUW nie otrzymał zawiadomienia o posiedzeniu NSA w przedmiocie zasadności ww. skargi kasacyjnej. [Dowód: akta kontroli str. 67-69, 70-136]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w zakresie związanym z przeprowadzaniem rocznych oraz pięcioletnich kontroli stanu technicznego obiektów budowlanych utrzymywanych przez ŚZMiUW stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. ŚZMiUW nie zapewnił przeprowadzenia w latach 2011-2015 (za wyjątkiem 2013 r.), udokumentowanych okresowych rocznych kontroli stanu technicznego budynku pompowni w Grabinie przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia. Nieprzeprowadzenie rocznych kontroli stanu technicznego ww. obiektu (przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia) stanowiło naruszenie art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo budowlane.

Karolina Michalczyk kierownik Działu Eksploatacji Urządzeń Wodnych i Melioracyjnych ŚZMiUW, w sprawie przyczyn braku protokołów okresowej kontroli rocznej stanu technicznego ww. pompowni dokonywanej przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia wyjaśniła: *W roku 2009 dokonano odbioru zadania inwestycyjnego pn. „Rozbudowa przepompowni wodnej w Grabinie, gm. Łoniów, woj. świętokrzyskie”. Następnie w roku 2010 zlecone zostało wykonanie oceny rocznej, którą sporządziła [...]”¹⁵. W latach 2011 i 2012 pomimo kilkakrotnego ogłaszania przetargu na wykonanie oceny*

¹⁵ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 1764) i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016 r., poz. 922) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie nazwiska i imienia. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej.

rocznej pompowni, nie zgłosił się żaden wykonawca. W kolejnych latach tj. 2013-2015, jak też przed okresem objętym niniejszą kontrolą, pracownicy ŚZMiUW w Kielcach oraz przedstawiciele eksploatatora pompowni w Grabinie dokonywali rocznych przeglądów przedmiotowej pompowni (na powyższą okoliczność spisano stosowne protokoły). Ponadto ww. obiekt budowlany był stale nadzorowany przez pracownika ŚZMiUW w Kielcach Rejonowy Oddział Sandomierz oraz przez upoważnionych przedstawicieli eksploatatora. Zarówno przedstawiciel Rejonowego Oddziału, jak również eksploatatora posiadają stosowne uprawnienia budowlane i elektryczne. Nadmieniam, że pompownia wałowa w Grabinie jak i pozostałe pompownie będące w administracji tut. Zarządu obsługiwane są przez wyspecjalizowaną firmę w ramach comiesięcznej obsługi, potwierdzonej protokołem. Drobne uszkodzenia, zarówno budowlane jak i elektryczne są na bieżąco usuwane przez eksploatatora pompowni. Dodatkowo w miesiącach marzec i grudzień dokonywany jest przegląd pompowni celem przygotowania jej do okresu jesienno-zimowego i do wiosennego spływu wód. Wnioski z nich wyływające są podstawą do zlecenia usunięcia stwierdzonych usterek i uszkodzeń. [Dowód: akta kontroli str. 205-207, 219]

Kontrolujący stwierdził, że w odniesieniu do lat 2013-2015, ŚZMiUW posiadał tylko jeden protokół okresowej kontroli rocznej stanu technicznej sprawności pompowni w Grabinie (tj. z 17 maja 2013 r.) przeprowadzonej przez osobę posiadającą uprawnienia w specjalności wodno-melioracyjnej i konstrukcyjno-inżynierskiej w zakresie budowy hydrotechnicznych. Z powyższego protokołu wynikało, że ww. pompownia była w dobrym stanie technicznym i nadawała się do dalszej eksploatacji. Natomiast za lata 2014-2015 brak było protokołów z okresowej kontroli rocznej stanu technicznej sprawności ww. pompowni, przeprowadzonej przez osobę posiadającą odpowiednie uprawnienia. [Dowód: akta kontroli str. 236]

2. ŚZMiUW nie zapewnił przeprowadzenia w latach 2011-2015, okresowej pięcioletniej kontroli stanu technicznego i przydatności do użytkowania, budynku pompowni w Grabinie przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia. Nieprzeprowadzenie okresowej pięcioletniej kontroli stanu technicznego i przydatności do użytkowania ww. obiektu (przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia) stanowiło naruszenie art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane. Uwzględniając fakt, iż w 2009 r. dokonano odbioru zadania inwestycyjnego pn. „Rozbudowa przepompowni wodnej w Grabinie, gm. Łonów, woj. świętokrzyskie”, a w 2010 r. przeprowadzono okresową kontrolę roczną stanu technicznego tej pompowni, to pięcioletni okres, w którym powinna być dokonana kontrola stanu technicznego i przydatności do dalszego użytkowania pompowni, upłynął w 2015 r.

Karolina Michalczyk kierownik ww. Działu wyjaśniła: *W dniu 14.07.2016 r. w wyniku rozstrzygniętego przetargu nieograniczonego została zawarta umowa na wykonanie pięcioletniej kontroli stanu technicznego pompowni „Grabina” gm. Łonów, z terminem dostarczenia zamawiającemu kompletnych opracowań do dnia 30.08.2016 r.* [Dowód: akta kontroli str. 219]

Anna Kozięło dyrektor ŚZMiUW w sprawie przyczyn nie przeprowadzenia do końca 2015 r. pięcioletniej kontroli okresowej stanu technicznego budynku pompowni w Grabinie wyjaśniła: *środki finansowe, które otrzymuje ŚZMiUW w Kielcach w formie dotacji z budżetu Wojewody Świętokrzyskiego, są w zdecydowanej większości przeznaczane rokrocznie na pokrycie kosztów stałych związanych z obsługą zbiorników przeciwpowodziowych, pompowni wałowych oraz wałów przeciwpowodziowych. Środki te są jednak niewystarczające i nie zabezpieczają w pełni sfinansowania wszystkich niezbędnych kontroli stanu technicznego obiektów budowlanych, tj. obiektów będących na stanie ewidencyjnym ŚZMiUW. W związku z powyższym po dokonaniu oceny co do ważności i pilności realizacji zadań w 2015 r. oraz uwzględnieniu faktu wykonania w roku 2009 kompleksowej modernizacji pompowni w Grabinie, podjęłam decyzję o przeprowadzeniu w 2016 r. kontroli pięcioletniej stanu technicznego i przydatności do użytkowania budynku pompowni w Grabinie. (Kontrola ta wykonana została w sierpniu 2016 r). Nadmieniam, że ze środków finansowych otrzymanych z budżetu Wojewody Świętokrzyskiego w 2015 r. konieczne było wykonanie 5-letniej kontroli stanu technicznego urządzeń hydrotechnicznych zbiornika wodnego Maleniec, oceny stanu technicznego - rocznego wałów przeciwpowodziowych na terenie województwa świętokrzyskiego, operatu wodnoprawnego i instrukcji*

gospodarowania wodą dla zbiornika wodnego „Cedzyna” i „Rejów” oraz dokumentacji projektowej na naprawę elementów betonowych na przyczółkach jazu zbiornika wodnego Cedzyna, a także zabezpieczenia odcinka lewego wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w km 25+400-26+600 w miejscowości Słupiec, gmina Łubnice (powiat staszowski) – jako opracowania o znaczeniu priorytetowym. [Dowód: akta kontroli str. 239]

Kontrolujący stwierdził, że pięcioletnia kontrola stanu technicznego i przydatności do użytkowania budynku pompowni w Grabinie (zlecona przez ŚZMiUW na podstawie wymogu określonego w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane) wykonana została w sierpniu 2016 r. i potwierdzona opracowaniem stosownej oceny w tym zakresie (przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia). Jednak uwzględniając, iż w 2010 r. wykonana była roczna kontrola okresowa tej pompowni, to dla dotrzymania terminu wykonania pięcioletniej kontroli ww. obiektu, ŚZMiUW powinien zapewnić jej przeprowadzenie, do końca 2015 r.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli, wnioskuje o podejmowanie skutecznych działań zapewniających dotrzymanie terminowego przeprowadzania okresowych kontroli rocznych stanu technicznego obiektów budowlanych (przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia), jak również okresowych kontroli pięcioletnich stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektów budowlanych utrzymywanych przez ŚZMiUW, stosownie do przepisu art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy Prawo budowlane.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach, jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, dnia października 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach

Dyrektor
Grzegorz Walendzik

Kontroler

Stanisław Łuczyński
główny specjalista kontroli państwowej

.....
Podpis

.....
Podpis